

Bijlage bij de VWS-brief 'Emancipatiebeleid'

VWS-bijdrage aan het emancipatiebeleid (conform het format van DE / OCW)

Deel A. Gelijke beloning en Evenredige vertegenwoordiging in managementposities

Binnen VWS wordt geen expliciet emancipatiebeleid gevoerd. Het accent ligt op het optimaal benutten van de diverse ontwikkelingsmogelijkheden voor medewerkers.

De populatie vertoont een evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen. Ook in de hogere salarisschalen (11 t/m 14) is het aantal vrouwen goed vertegenwoordigd, nl. 47%, terwijl de norm 31% is. Het streefpercentage voor vrouwen in schaal 15 en hoger is 19%, terwijl binnen VWS 27% van de vrouwen in schaal 15 en hoger zit. In het Meerjarenbeleidsplan Emancipatie is het streefpercentage voor vrouwen in schaal 15 en hoger voor 2010 gesteld op 30%.

Er zijn geen specifieke projecten gericht op de verbetering van de positie van vrouwen. Binnen het diversiteitskader is er aandacht voor een evenwichtige opbouw van het personeelsbestand. Verder heeft VWS samen met OCW een pool van coaches die medewerkers kunnen begeleiden bij vragen over hun werksituatie. Deze coaches volgen vanaf oktober 2007 een professionaliseringstraject om gericht op diversiteitsvraagstukken in te kunnen gaan.

De komende krimp taakstelling is een nieuwe uitdaging om de evenwichtige verdeling in stand te houden en met de resterende capaciteit toch het uitgangspunt van de juiste mens op de juiste plaats te blijven hanteren.

Deel B. Verankering van emancipatie in beleid en uitvoering

Algemeen

Over de algemene bijdrage van VWS-beleid aan het emancipatiebeleid wordt verwezen naar de oplegbrief bij deze bijlage.

Thema's

VWS voert op een aantal specifieke thema's een beleid en levert daarmee een bijdrage aan de uitvoering van de emancipatienota.

Het gaat om de onderwerpen geweld in afhankelijkheidsrelaties (huiselijk geweld, kwaliteit vrouwenopvang, eengerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking), vrijwilligerswerk en mantelzorg, seksuele gezondheid, organisatie acute zorg en sport.

Huiselijk geweld

VWS levert een bijdrage aan het Programma 'Aanpak huiselijk geweld' dat door het Ministerie van Justitie wordt gecoördineerd.

Op 10 december 2007 verscheen de VWS-beleidsbrief 'Beschermd en weerbaar, intensivering van de opvang en hulp bij geweld in afhankelijkheidsrelaties' (Kamerstukken II, vergaderjaar 2007 – 2008, 28345 en 22894, nr. 51). Vanaf 2008 wordt extra geld beschikbaar gesteld, oplopend tot ruim 32 miljoen euro in 2012 voor deze intensivering. Het gaat daarbij om de volgende doelstellingen:

- er moet onmiddellijke en veilige opvang voor slachtoffers zijn;
- slachtoffers, kinderen, maar ook daders worden vroegtijdig snel en goed geholpen om een leven zonder geweld te kunnen leiden;
- alle betrokken professionals kunnen risico's op geweld in afhankelijkheidsrelaties vroeg signaleren en weten hoe ze dit kunnen voorkomen.

Het gaat bij geweld in afhankelijkheidsrelaties om huiselijk geweld, eengerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking en menshandel. Al deze vormen leiden tot grote psychische en lichamelijke schade bij slachtoffers (meestal vrouwen, maar ook mannen) en hun directe omgeving. Om de doelstellingen te bereiken worden de volgende acties (2008 – 2012) uitgevoerd:

- meer veilige opvangplaatsen (100 plaatsen extra per jaar), voor onder andere (jonge) mannen en vrouwen die het meeste gevaar lopen, zoals slachtoffers van eengerelateerd geweld;
- versterking van de Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld, opdat zij de spil vormen in de lokale / regionale aanpak huiselijk geweld
- de kwaliteit van de opvang en hulpverlening verbeteren, o.a. door het kwaliteitsplan vrouwenopvang
- een krachtige aanpak van vrouwelijke genitale verminking, door onder meer de ervaringen van zes regio's landelijk te implementeren
- een krachtige aanpak van eengerelateerd geweld, om onder andere een duurzame infrastructuur van voldoende (veilige) opvangplekken en hulpverlening voor alle slachtoffers te realiseren.

Samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten gaat VWS een actieprogramma opstellen voor uitvoering van deze beleidsbrief (gereed om juni 2008). De maatregelen worden uitgevoerd in nauwe samenhang met andere interdepartementale programma's zoals de aanpak van huiselijk geweld onder coördinatie van Justitie en het Actieplan Aanpak Kinder mishandeling van de minister voor Jeugd en Gezin.

Mantelzorg en Vrijwilligerswerk

In oktober 2007 is de beleidsbrief mantelzorg en vrijwilligerswerk 'Voor elkaar' uitgebracht. De meerjaren aanpak die in deze brief verwoord staat richt zich onder meer op de versterking van de lokale infrastructuur voor mantelzorgers en vrijwilligers. Hiervoor worden onder meer basisfuncties ontwikkeld. Doel is dat gemeenten op een goede manier uitvoering geven aan het verbeteren van de positie en het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers (vrouwen en mannen) en het stimuleren van mannen en vrouwen tot vrijwilligerswerk en mantelzorg. Daarnaast worden bondgenootschappen gesloten met onder meer bedrijven.

VWS financiert tot 31 december 2008 het project 'De mantel verlicht' van Movisie. In dit project worden vrijwilligers toegerust voor de ondersteuning van mantelzorgers en hun cliënt. De ondersteuning door de vrijwilligers ontlast de mantelzorger, waardoor het ook voor vrouwelijke mantelzorgers makkelijker wordt om arbeid en zorg te combineren.

Daarnaast wordt met ingang 2007 de regeling waardering mantelzorger uitgevoerd. Mantelzorgers die onbetaald zorg verlenen aan zorgvragers met een AWBZ-indicatie voor extramurale zorg van minimaal zes maanden, komen in aanmerking voor een uitkering van maximaal 250 euro. Omdat mantelzorgers voor het grootste deel uit vrouwen bestaat, zal dit vooral vrouwen ten goede komen.

Seksuele gezondheid

Doel is het bevorderen van de seksuele gezondheid van vooral jongeren en het voorkomen van seksueel overdraagbare aandoeningen (soa), ongewenste zwangerschap en seksueel geweld. Algemene seksuele vorming (op scholen, maar ook buiten de school) wordt bevorderd door het financieren van organisaties als de Rutgers Nisso Groep en Soa Aids Nederland. Preventieve interventies worden ontwikkeld en de uitvoering van deze interventies wordt bevorderd via deze organisaties. Hierin hebben Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD'en) ook een belangrijke rol. In 2007 heeft de Staatssecretaris van VWS een nieuw programma gestart bij ZonMw, "Seksuele gezondheid van de jeugd". Het programma heeft een looptijd van vijf jaar en betreft €5 miljoen. Het programma bouwt voort op de resultaten uit het onderzoek "Seks onder je 25er". Het richt zich op het bevorderen van de seksuele gezondheid van jongeren, met speciale aandacht voor allochtone en laagopgeleide jongeren. Binnen het programma zal worden gewerkt aan de aanpassing en uitvoering van bestaande preventieve interventies. Tevens zullen nieuwe interventies worden ontwikkeld.

Binnen preventieve interventies op het gebied van seksuele gezondheid ontstaat steeds meer aandacht voor wensen en grenzen en weerbaarheid.

Tevens werkt VWS aan een nieuw systeem van eerstelijns seksualiteitshulpverlening, waar jonge gratis mensen terecht kunnen met allerlei vragen of problemen met betrekking tot seksualiteit.

Sport

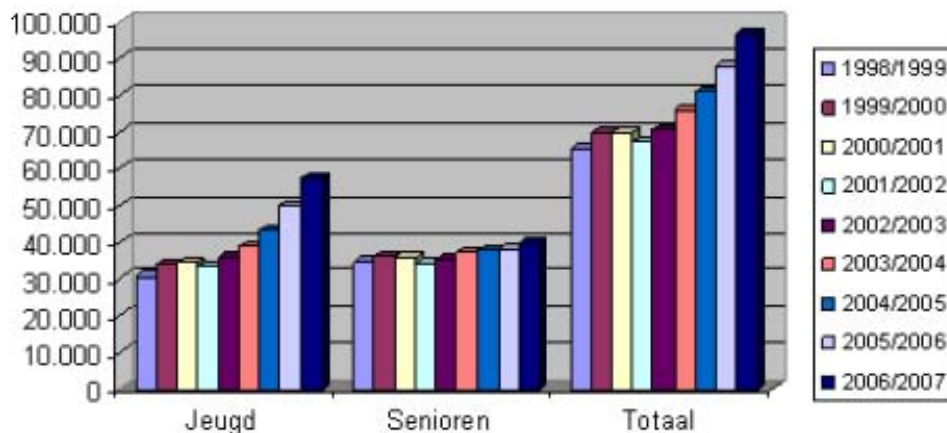
(1) Stand van zaken

Sportdeelname

De sportdeelname onder mannen en vrouwen in Nederland is ongeveer even groot, rond de 70%. Bij jongens en meisjes tot 18 jaar is dit zelfs 80%. Onder sportdeelname wordt dan verstaan dat iemand minstens 12x heeft gesport in het afgelopen jaar. Dit betreft zowel de sportbeoefening bij sportverenigingen en fitnesscentra als de 'ongeorganiseerde' sport (zelf gaan hardlopen of fietsen bijvoorbeeld).

Bij het lidmaatschap van sportverenigingen zijn vrouwen ten opzichte van mannen iets ondervertegenwoordigd (28% om 34%). Bij meisjes en jongens is het verschil nog kleiner (49% om 53%). Bovendien is een trend zichtbaar dat traditionele vrouwen- en mannensporten verdwijnen. In sporten zoals atletiek, schaatsen, volleybal en hockey is het aantal mannelijke en vrouwelijke leden vrijwel gelijk. In traditionele mannensporten zoals vechtsporten en voetbal is de laatste jaren een grote kentering merkbaar en stijgt het aandeel vrouwen fors. In de periode 2004-2007 is het meisjesvoetbal zelfs jaarlijks met 10% toegenomen.

Ontwikkeling aantal vrouwelijke KNVB leden

Ontwikkeling van het meisjes- en vrouwenvoetbal in Nederland (KNVB jaarverslag 2007).

Vrijwilligerswerk en werk in de sport

Wanneer we kijken naar het aandeel vrouwen op de arbeidsmarkt van sport, dan ontstaat een gevarieerd beeld. In de fitnessbranche en in het bewegingsonderwijs zijn vrouwen gelijk respectievelijk beter vertegenwoordigd, maar bij sportverenigingen wordt het betaald werk slechts in een kwart van de gevallen door vrouwen gedaan.

Vrouwen doen over het algemeen gesproken evenveel vrijwilligerswerk in de sport als mannen, ook als het 'technische' functies betreft (begeleider, trainer en coach). Maar de vertegenwoordiging van vrouwen in de besturen van sportverenigingen blijft achter (25%); één derde van de

sportverenigingen heeft zelfs geen enkele vrouw in het bestuur. Op regionaal en landelijk niveau zijn vrouwen in sportbesturen nog minder goed vertegenwoordigd. Bij de sportbonden in de Olympische takken van sport is 10% van de bestuursleden een vrouw. Dit percentage blijft al circa tien jaar onveranderd laag.

(2) Beleid

Sportdeelname allochtone meisjes

Hoewel de sportdeelname van vrouwen en meisjes goed is, is er nog wel aandacht nodig voor de participatie van allochtone (met name islamitische en hindoestaanse) vrouwen en meisjes. Met het programma *Meedoen allochtone jeugd door sport* (2006-2010) doet de Nederlandse regering forse investeringen in de stimulering van sportdeelname van de allochtone jeugd en de allochtone meisjes in het bijzonder. Negen sportbonden en elf gemeenten werken aan het programma mee om de allochtone meisjes naar de sportverenigingen toe te leiden. Het programma wordt onderworpen aan een tussenevaluatie (2008) en eindevaluatie (2010), waarbij een genderbudgetanalyse wordt overwogen.

Meer vrouwen in sportbesturen

De ondervertegenwoordiging van vrouwen in sportbesturen blijft een aandachtspunt, maar de verantwoordelijkheid om hierin verandering te brengen ligt primair bij de sportsector. Sinds 2001 zijn door verschillende organisaties in de sportsector met steun van VWS instrumenten ontwikkeld die bonden en verenigingen kunnen helpen om meer diversiteit in besturen te realiseren. Sinds 2005 loopt het project *Vrouwen in sportbesturen*, dat wordt gesteund door de ministeries van VWS en (thans) OCW. In de vorm van pilots en met de hulp van verenigingsondersteuners ontwikkelt een aantal sportbonden een aanpak voor het vinden en behouden van vrouwen in bestuursfuncties op landelijk, regionaal en lokaal niveau.

In samenwerking met het bedrijfsleven neemt de sportsector het initiatief om de vervulling van bestuursfuncties professioneel aan te pakken, om te beginnen voor de landelijke sportbonden. Gunstig neveneffect zal zijn dat vaker buiten het 'old boys network' wordt gekeken. Ook de invoering van de richtlijnen van 'good governance' bij sportbonden en sportverenigingen zal een gunstige invloed hebben op de diversiteit van sportbesturen.

Veilig sportklimaat

De Nederlandse regering zal de sportsector verder ondersteunen om te komen tot een tolerant en (sociaal) veilig sportklimaat waarin 'sportiviteit' en 'respect' kernbegrippen zijn – een noodzakelijke randvoorwaarde voor de participatie van achterstandsgroepen in het algemeen en (allochtone) vrouwen in het bijzonder. Dit in aanvulling op de investeringen die de rijksoverheid de afgelopen tien jaar heeft gedaan op het terrein van preventie van seksuele intimidatie en het beperken van de gevolgen daarvan voor betrokkenen. Het gaat daarbij om procedures, een gedragscode voor sporters en sportkader, lesmateriaal voor kaderopleidingen, een informatieve website en weerbaarheids cursussen voor kwetsbare sporters. Ook heeft NOC*NSF een goed werkend vangnet opgebouwd om hulp en advies te bieden in geval van seksuele intimidatie. Er is een landelijk meldpunt en een poule van onafhankelijke vertrouwenspersonen en adviseurs die bij incidenten adequaat kunnen reageren. De koepel onderhoudt inmiddels uit eigen middelen deze voorzieningen en helpt nu de aangesloten sportbonden om de instrumenten te implementeren en daadwerkelijk te benutten. Ook heeft de zwembadsector met steun van VWS een keurmerk "Veilig en schoon" en een Protocol gedragsregels zwembaden uitgewerkt, waarin bestrijding van seksuele intimidatie één van de doelstellingen is.

Ten slotte verdient vermelding dat sport ook steeds meer als instrument wordt ingezet om de weerbaarheid en het zelfvertrouwen van vrouwen te vergroten, bijvoorbeeld in de jeugdzorg. Dat gebeurt via het eerder genoemde programma *Meedoen allochtone jeugd door sport* 2006-2010 maar is thema in het programma *Sport en Ontwikkelingssamenwerking* 2008-2011.